

การถักทอและการจักสานในศิลปะร่วมสมัย

Weaving and Basketry in Contemporary Art

วิเชียร มีน่ม *Wichian meenim*

นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Received : January 31, 2020

Revised : February 18, 2020

Accepted : April 16, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการศึกษาแนวทางการนำเสนอความหมายของศิลปะร่วมสมัย ผ่านศักยภาพเฉพาะของเทคนิคการถักทอและการจักสาน โดยศึกษาผลงานของศิลปินที่ได้รับการยอมรับว่าใช้สองเทคนิคนี้ได้น่าสนใจและมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโลกปัจจุบันอย่างลึกซึ้ง ทั้งวิธีการศึกษาในเชิงเทคนิค วัสดุและการตีความความหมายของรูปทรง ผลการศึกษาพบว่าการถักทอและจักสานเป็นเทคนิคที่เลือกสรรวัสดุได้อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่เส้นใยประเภทต่าง ๆ ที่ถูกผลิตขึ้นโดยมือมนุษย์ไปจนการใช้วัสดุที่นำมาจากธรรมชาติ ทั้งกิ่งไม้และเส้นหวาย วัสดุและเทคนิคทำให้สร้างรูปทรงชีวรูปได้อย่างสวยงาม ซึ่งสามารถใช้สื่อสารในประเด็นเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้บางผลงานยังเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีประสบการณ์ร่วม ผ่านการรับรู้ทางตา จมูก และกายสัมผัส โดยสามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ภายในผลงานอีกด้วย

คำสำคัญ การถักทอ การจักสาน เส้นใย วัสดุจากธรรมชาติ ศิลปะร่วมสมัย

Abstract

This study aims to explore artworks of renowned artists. Their weaving and basketry skills reveal contents that connect deeply to the present world, visualised from technical methods, materials, and formal interpretation. A result of this study is that both weaving and basketry techniques enable the artists to use a wide range of materials ranging from man-made fibers and fabrics to natural materials such as tree twigs and wickers. Both types of material are suitable for creating biomorphic forms that address environmental issues such as global warming. Being large enough, space created with weaving and basketry techniques could embrace audiences. One of the case study artists calls her work “Woven Space” that has a clear definition. Apart from viewing, the audiences are also encouraged to experience the space with their senses of smell and touch.

Keywords Weaving Wickerwork Fibre Natural material Contemporary Art

กล่าวนำ

การศึกษาและการสร้างสรรค์ศิลปะในอดีตได้แยกแยะศิลปะออกจากงานหัตถกรรม ซึ่งการถักทอและจักสานถือว่าเป็นเทคนิคของงานหัตถกรรมซึ่งมีแนวคิดของความเป็น “พื้นบ้าน” และ “การใช้สอยในชีวิตประจำวัน” ดังนั้นจึงไม่เคยมีฐานะเป็นศิลปะชั้นสูง แม้ศิลปะสมัยใหม่ที่เปิดหนทางให้การใช้วัสดุแบบไม่จำกัดจะเริ่มตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นับตั้งแต่มาร์เซล ดูชองปี (Marcel Duchamp) ได้นำเสนอผลงานล้อจักรยานและโถปัสสาวะชาย แต่งานหัตถกรรมยังต้องใช้เวลายาวนานกว่าจะได้รับกรยอมรับในฐานะที่เป็นเทคนิคหนึ่งในการสร้างสรรค์ และ

ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการศิลปะ

หนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ศิลปินต่างเกิดความสนใจ และยอมรับให้งานหัตถกรรมก้าวขึ้นมา มีความสำคัญในฐานะที่เป็นเทคนิคเพื่อการสร้างศิลปะร่วมสมัย อาจเริ่มต้นในราวทศวรรษที่ 1960 ซึ่งเป็นช่วงเวลา ศิลปะแบบป๊อปอาร์ต (Pop Art) แพร่หลายขึ้น โดยมีพื้นฐานของการต่อต้านศิลปะชั้นสูง ผ่านการนำเสนอผลงานด้วยเทคนิคใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ ตัวอย่างเช่นผลงานของโรเบิร์ต ราวส์เชนเบิร์ก (Robert Rauschenberg ค.ศ.1925-2008) ชื่อ Monogram ค.ศ.1955-59 (ภาพที่ 1) ผลงานชิ้นนี้เป็นการประกอบกันขึ้นของวัสดุที่หลากหลายตั้งแต่แพะที่ถูกสต๊าฟ สีนํ้ามัน ยางรถยนต์ แผ่นไม้ แคนवास และกระดาษ การผสมผสานวัสดุจำนวนมากเข้าด้วยกันทำให้งานมีลักษณะคล้ายหัตถกรรมที่เด็ก ๆ ทำในโรงเรียน จึงเกิดทัศนคติเรื่องศิลปะกับชีวิตประจำวันไม่ควรแยกจากกัน ยิ่งทำให้การทำงานศิลปะก้าวข้ามสื่อดั้งเดิมเพื่อแสวงหาสื่อใหม่ ๆ บทความนี้จึงต้องการศึกษาบทบาทของเทคนิคการดักทอและจักสาน ซึ่งเป็นเทคนิคในงานหัตถกรรมประเภทหนึ่ง โดยศึกษาแง่มุมของ เทคนิค วัสดุ การสร้างสรรค์รูปทรง และการสร้างความหมายของพื้นที่

การดักทอและจักสานในศิลปะร่วมสมัย

การดักทอและการจักสานเป็นเทคนิคของงานหัตถกรรม ในประเพณีของศิลปะตะวันตกที่แยกแยะศิลปะ (ชั้นสูง) ออกจากงานที่มีหน้าที่ใช้สอยเฉพาะเจาะจง งานหัตถกรรมจึงไม่มีฐานะเป็นวัสดุและเทคนิคเพื่อการสร้างสรรค้ชั้นสูงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม แต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความจำเป็นในการดักทอเพื่อสร้างของใช้ตั้งแต่ ฝานุ่ง อุปกรณ์ในการดำรงชีพ เช่น แหจับปลาไปจนกระทั่งข้าวของใช้อย่างตะกร้า กระบุง องค์ความรู้ที่ส่งต่อกันมารุ่นต่อรุ่นและความจำเป็นในการดำรงชีพส่งผลให้วัฒนธรรมการดักทอและจักสานสืบทอดจกมาในโลกปัจจุบัน

ในยุโรปกระแสอาร์เต โปเวรา (Arte Povera) ที่ใช้วัสดุเรียบง่ายก็ทำให้แนวคิดของการเลือกวัสดุในชีวิตประจำวันชัดเจนยิ่งขึ้น มาริโอ เมอร์ซ (Mario Merz ค.ศ. 1925-2003) เป็นหนึ่งในคนแรก ๆ ที่นำกิ่งไม้จำนวนมากมาเป็นวัสดุหลักในการสร้างสรรค์ ตัวอย่างเช่น Lingotto ค.ศ.1968 (ภาพที่ 2) งานชิ้นนี้เป็นการนำกิ่งต้นเบิร์ช (birch) จำนวนมากมัดรวมกันเป็นพุ่มจำนวนมากวางพิงผนัง ตรงกลางเป็นโครงเหล็กทรงรับกล่องซี่ผึ้งสี่เหลี่ยม การใช้วัสดุที่เรียบง่ายหาได้ทั่วไปเป็นลักษณะเด่นของศิลปะกลุ่มนี้อยู่แล้ว กิ่งไม้เมื่อนำมา

มัดรวมกันทำให้เกิดการระลึกรถึงวิธีการที่คนในชนบทรวบรวมกิ่งไม้มัดเข้าด้วยกันเพื่อเตรียมนำไปใช้งานในชีวิตประจำวัน (Burgon , 2014)

ในแง่ของการถักทอ อีวา เฮสส์ (Eva Hesse ค.ศ.1936-1970) ศิลปินหญิงที่มีพื้นฐานทางจิตรกรรมแล้วค่อย ๆ คลี่คลายงานเป็นสามมิติมากขึ้นทีละน้อย เฮสส์สนใจการใช้ฝ้ายและเส้นเชือกในงานหลายชิ้น ในผลงานชื่อ Untitled (Rope Piece) ค.ศ.1970 (ภาพที่ 3) เป็นการใช้ศักยภาพของเชือกและวิธีการมัดแบบบังเอิญ ผลลัพธ์ที่ได้คืองานลักษณะใหม่ที่ก้ำกึ่งระหว่างการเป็นประติมากรรมหรือภาพเหมือนของแหที่ถูกลำมวดวางแบบยุ่งเหยิงในงานชื่อ Untitled, or Not Yet? ค.ศ.1967 (ภาพที่ 4) เธอใช้เชือกถักให้เหมือนกับถุงเชือกที่ใช้ใส่ของในตลาดสดของชาวฝรั่งเศส ภายในถุงเชือกมีก้อนประติมากรรมถ่วงหนักลงมา ความสนใจของเฮสส์เกี่ยวกับจิตวิเคราะห์ทำให้งานของเธอมีการพาดพิงถึงเรื่องเพศอยู่ด้วย และเป็นศิลปินที่จัดอยู่ในกลุ่มที่พูดถึงความเป็นเพศหญิงที่แสวงหาความแตกต่าง (คอตติงตัน, 2554 : 167-188) ในแง่มุมของการใช้วัสดุ เธอเป็นคนแรกๆ ที่เห็นศักยภาพของอุปกรณ์เกี่ยวกับการจับปลา เช่น แห อวน แล้วนำมาผสมผสานกับวัสดุอื่น ๆ ลักษณะเด่นของวัสดุจากการถักทอ เช่น ปล่อย่อยลง มาได้ ให้ความรู้สึกถึงแรงดึงดูดโลก ฯลฯ นอกจากนี้จะสื่อถึงประเด็นใหม่ ๆ ในประติมากรรมยังทำให้ผู้ชมย้อนความทรงจำในยุคที่ยังเห็นการใช้ชีวิตแบบเดิม (Tate, 2019)

ในแง่ของการทำให้ศิลปะจากการถักทอกลายเป็นเนื้อหาสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีท่าทีทางสังคมอย่างชัดเจนต้องยกให้กลุ่มยาร์น บอมบิง (Yarn Bombing) กลุ่มที่มีการรวมตัวแบบหลวม ๆ เคลื่อนไหวโดยศิลปินสตรีเป็นส่วนใหญ่ นำโดยแมกดา ซาเย็ก (Magda Sayek) ผู้เริ่มต้นสร้างสรรค์ศิลปะการถักทอในช่วงทศวรรษที่ 1990 ซึ่งเธอมีแนวทางที่เรียกว่า Knitta Please กลุ่มนี้ทำการถักทอเส้นใยประเภทต่าง ๆ หลากสีสันทันเพื่อไปทอหุ้มสิ่งของหรือต้นไม้ในพื้นที่สาธารณะ ผลลัพธ์คือพื้นที่สาธารณะมีสีสัน สวยงาม ตัวอย่างเช่น การหุ้มหัวท่อดับเพลิง เส้าไฟฟ้า ต้นไม้ต่าง ๆ เป็นต้น จนได้รับการนิยามว่าเป็นสตรีทอาร์ตหรือกราฟิตี้ประเภทหนึ่ง ในสถานการณ์ที่ความหมายของศิลปะขยายตัวไปแบบไร้ขอบเขต กลุ่มยาร์น บอมบิงกลายเป็นแนวทางศิลปะที่มีบทบาทสัมพันธ์กับเพศหญิงอย่างมาก เนื่องจากเทคนิคที่ใช้ส่วนมากคือการถักทอ ทั้งนี้แม้จะมีความสวยงามเพียงใด แต่ในบางกรณีกลับละเมิดสิทธิในการใช้พื้นที่ ซึ่งผิดกฎหมายส่งผลให้ศิลปินบางคนถูกดำเนินคดี (Wikipedia, 2019) อย่างไรก็ตามในแง่ทัศนคติแล้ว กลุ่มนี้นำการถักทอมาสร้างสรรค์ให้กลายเป็นศิลปะในแบบที่จับต้องได้ ผลต่อสังคมจริง

เมื่อศึกษาถึงงานศิลปะดังกล่าวสามารถสังเกตเห็นว่า ผลงานส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นโดยศิลปินหญิง ซึ่งสัมพันธ์ไปกับวิถีปฏิบัติ สอดรับกับการแสดงออกของเพศหญิง การนำวัสดุถักทอมาใช้ในการสร้างสรรค์นั้นมีที่มาหลากหลาย ทั้งวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ ซึ่งถูกนำเสนอความหมายที่ซ่อนนัยยะของการต่อต้านศิลปะชั้นสูง โดยมีการนำชีวิตประจำวันมาเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะ การเล็งเห็นความหมายใหม่ของวัสดุที่ไม่เคยมีใครนำมาใช้เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เปิดทางให้การถักทอและจักสานค่อย ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะร่วมสมัยในที่สุด

สร้างพื้นที่

พื้นที่ในความหมายนี้ เป็นทั้งพื้นที่เชิงกายภาพและพื้นที่เชิงความคิด ด้วยเทคนิคการถักทอและจักสานในอดีตเป็นไปเพื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน จึงมีศักยภาพในการนำเสนอในฐานะสื่อเพื่อการสร้างพื้นที่เชิงกายภาพที่เข้าถึงได้ ในผลงานของลอรา เอลเลน เบคอน (Laura Ellen Bacon) เป็นหนึ่งในศิลปินที่ใช้เทคนิคและวัสดุได้อย่างน่าสนใจ งานของศิลปินหญิงท่านนี้บางชิ้นมีลักษณะคล้ายประติมากรรม แต่ส่วนหนึ่งของงานคลี่คลายเป็นการสร้างพื้นที่ที่ผู้ชมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ผลงานของเบคอนถักทอสอดสานวัสดุจากธรรมชาติที่มีลักษณะคล้ายกับหวายผสมผสานกับกิ่งไม้ตัดใหม่ เช่น ในผลงานชื่อ *In the Thick of It: A Woven Space* (ภาพที่ 5) จัดแสดงในแกลเลอรีชื่อ *Winchester Discovery Center* (ค.ศ. 2012) เมื่อเดินเข้าไปในแกลเลอรีผู้ชมจะมองเห็นด้านบนของตัวชิ้นงานที่เกิดขึ้นจากการสานกิ่งก้านของต้นวิลโลว์ (Black Moal Willow) จนเกิดเป็นโครงสร้างโดยรวม ในขณะที่เมื่อเดินเข้าไปในพื้นที่ของผลงาน ผู้ชมจะมองเห็นโครงซึ่งสัมพันธ์กับขนาดเรือนร่างของมนุษย์ ให้ความรู้สึกอบอุ่นชักชวนผู้ชมให้ย่อนค่านึงถึงความรู้สึกสมัยเด็กที่ยังใกล้ชิดธรรมชาติ พื้นที่ภายในของผลงานสร้างปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพและความคิดกับผู้ชมอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ศิลปินยังใช้ก้านของซิลเวอร์เบิร์ช (Silver Birch) ตัดใหม่มากกว่า 30,000 ก้าน ส่งกลิ่นที่ทำหน้าที่โอบกอดผู้ชมทางความรู้สึก (Bacon, 2019)

ผลงานของเออร์เนสโต เนโต (Ernesto Neto เกิด ค.ศ. 1964) ศิลปินชาวบราซิล ผลงานศิลปะส่วนใหญ่นำเสนอในรูปแบบของการจัดวาง เพื่อสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและการใช้พื้นที่ในการมองของผู้ชม รวมถึงการตอบสนองต่อผัสสะอื่นๆ ด้วย การสร้างงานติดตั้งในพื้นที่ขนาดใหญ่ ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าไปสัมผัสผลงานอย่างเต็มตัว (immersive) ทั้งการเข้าไปนั่ง นอนหรือรับสัมผัสทางกลิ่น ทำให้ผู้ชมกลายเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน โดยองค์ประกอบของผลงาน

มักมีรูปทรงแบบชีวรูป (biomorphic) หรือรูปทรงสิ่งมีชีวิต อาทิ กล้วยไม้ ดักแด่ เซลล์ของสิ่งมีชีวิต เป็นต้น (ณัฐภรณ์ สติตราพร, 2562) ผลงานชื่อ Um Sagrado Lugar (A Sacred Place) The Structure of a Cupixawa, A Place of Sociality, Political Meetings and Spiritual Ceremonies of Huni Kuin (ค.ศ. 2017) (ภาพที่ 6) จัดแสดงที่เวนิส เบียนนาเล่ เนโตดักทอกระโຈມขนาดใหญ่มากเพื่อระลึกถึงสถานที่ของชนเผ่าฮุนิคูอิน ที่เป็นชนเผ่าอาศัยอยู่ในบริเวณป่าแอมะซอนในขอบเขตของประเทศบราซิลและเปรู ผู้ชมสามารถเข้าไปนั่งหรือนอนภายในผลงานซึ่งจัดวางเบาๆ ทั้งนี้ที่พื้นมีการโรยด้วยเปลือกไม้แห้งซึ่งส่งกลิ่นออกมาให้ผู้ชมได้รับรู้ โดยมีความหมายที่สื่อสารเกี่ยวกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชนเผ่าดังกล่าวข้างต้น

จิฮารุ ชิโอะตะ (Chiharu Chiota เกิด ค.ศ. 1972) ศิลปินที่ใช้ด้ายสีด้าแดง และขาวเป็นวัสดุในการทำงานโดยประกอบกับองค์ประกอบอื่น ๆ ผลงานที่จัดแสดงในศาลาญี่ปุ่นในงานเวนิสเบียนนาเล่ ค.ศ. 2015 เธอใช้ด้ายสีแดงเพื่อสื่อความถึงการดักทอความทรงจำ The Key in the Hand (ภาพที่ 7) เธอดักและลากโยงด้ายสีแดงเชื่อมต่อกันทั้งห้อง ปลายด้ายบางส่วนมีลูกกุญแจแขวนไว้ ที่พื้นจัดวางเรือของคนท้องถิ่นเวนิส เมื่อเดินเข้าไปในห้องผู้ชมจะสัมผัสถึงอากาศสีแดง ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของสีที่ถูกสร้างขึ้นจากด้ายจำนวนมาก น้ำหนักของลูกกุญแจ ทำให้ด้ายซึ่งตัวห้อยลงมาจากฝ้าเพดาน ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ที่เธอดักทอขึ้น กุญแจในที่นี้มีความหมายถึงอุปกรณ์ที่เราใช้รักษาสีของมีค่าในชีวิต ในระหว่างการใช้ลูกกุญแจเราจะกำไว้ในมือทำให้เกิดความอบอุ่น นอกจากนี้จากการใช้สอยนับครั้งไม่ถ้วนทำให้ลูกกุญแจเต็มไปด้วยความทรงจำจำนวนมาก เรือทั้งสองลำสื่อความหมายถึงมือสองข้างของคนผู้เป็นเจ้าของความทรงจำ

จากผลงานของศิลปินทั้งสาม จะเห็นได้ว่าการดักทอและจักสานมีบทบาทอย่างสูงต่อการสร้างพื้นที่ เป็นเทคนิคที่เอื้อให้ศิลปินสามารถคัดเลือกวัสดุจากธรรมชาติ และวัสดุสังเคราะห์ มาสร้างลักษณะเฉพาะของพื้นที่เพื่อสื่อสารกับผู้ชมทั้งทางกายภาพและความคิด กล่าวคือ การสร้างพื้นที่ในลักษณะนี้ถือเป็นการเชิญให้ผู้ชมได้มีประสบการณ์ร่วม โดยอาจเข้าไปนั่งนอน และใช้ผัสสะของตนเองในการรับรู้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศิลปินสร้างขึ้น เพื่อส่งความหมายอย่างลึกซึ้ง เช่น การนำบริบททางธรรมชาติ (กรณีของเบคอน) และบริบททางวัฒนธรรม (กรณีของเนโต) มาเชื่อมต่อกับผู้ชมอย่างไม่จำกัด

สร้างรูปทรงแห่งความหมาย

มาร์กาเรต เวิร์ธไทม์ และคริสทีน เวิร์ธไทม์ (Margaret and Christine Wertheim เกิด ค.ศ. 1958) สองศิลปินคู่แฝดชาวออสเตรเลียสร้างผลงานที่น่าสนใจจากการถักโครเชต์ งานของเธอมีสอดคล้องกับกลุ่มยาร์น บอมบิงมาก เนื่องจากการถักทอเส้นใยเพื่อสร้างรูปทรงและสีเส้น ทั้งสองคนก่อตั้ง Institute for Figuring ในลอสแอนเจลิส โดยมีความสนใจค้นคว้าเกี่ยวกับความงามในทฤษฎีทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ทั้งสองมีพื้นฐานการศึกษาทางวิทยาศาสตร์) โครงการที่ชื่อ The Hyperbolic Crochet Coral Reef Project เป็นการสร้างศิลปะและวิทยาศาสตร์แบบมีส่วนร่วมโดยผู้ชม ที่ขยายขอบข่ายไปอย่างกว้างขวางทั้งในนิวยอร์ก ลอนดอน ไปจนกระทั่งอาบูดาบี โครงการที่เป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะและวิทยาศาสตร์เช่นนี้ เชื่อมโยงไปยังหัวข้อเรื่องภูมิอากาศของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง ภาวะโลกร้อน ความเปลี่ยนแปลงของปะการัง ฯลฯ ศิลปินสร้างผลงานศิลปะเป็นรูปทรงของแนวปะการังซึ่งเกิดจากการถักโครเชต์สีต่าง ๆ ให้ความหมายของการดูแลรักษาและกระตุ้นเตือนให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติ (Wikipedia, 2019)

เมตตา สุวรรณศรีใช้การถักทอเส้นใยในการแสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อบุตรชายของตนเอง เมตตาทำงานศิลปะแบบจัดวาง โดยการนำเสนอให้เห็นถึงโลกแห่งจินตนาการอันบริสุทธิ์ของเด็กอนุบาล เมตตาได้คลี่คลายภาพวาดของลูกที่เป็นสองมิติให้กลายเป็นสามมิติที่สัมผัสได้จริง แสดงความงามที่เกิดจากความบกพร่องไม่สมบูรณ์ ผลงานต่าง ๆ ได้รับการถักทอสร้างเป็นงานประติมากรรมจัดวางเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นพื้นที่เฉพาะ สร้างความหมายถึงความอบอุ่นอย่างมีชีวิตชีวา ทั้งนี้ผู้ชมสามารถเข้าใจและสัมผัสกับความงาม ความพยายามตลอดจนความอดทนต่าง ๆ ได้จากรายละเอียดของการถักทอจากผู้ที่เป็นทั้งแม่และศิลปินผู้สร้างสรรค์

สรุป

จากการศึกษาเทคนิคในการถักทอและจักสานในศิลปะร่วมสมัยพบว่า เทคนิคทั้งสองได้รับการนำเสนอโดยศิลปินหญิงเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยพื้นฐานทางวิถีวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เทคนิคเชิงหัตถกรรมมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับสตรี นอกจากนี้เทคนิคการถักทอและจักสานยังถูกนำมาใช้สื่อความหมายที่หลากหลาย เหตุเพราะเทคนิคทั้งสองนี้สามารถสร้างรูปทรงที่เลียนแบบสภาพธรรมชาติ ไปจนกระทั่งรูปทรงในจินตนาการส่งเสริมความเพลิดเพลินทาง

สายตาได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ศิลปินนำมาใช้สื่อสารถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของโลก ไปจนกระทั่งความรักที่มารดามีต่อบุตร อีกทั้งพบว่าวัสดุที่ถูกนำมาทำทอและจักสานเองก็ยังสามารถสื่อความหมายทางด้านการมองเห็น กระตุ้นความทรงจำที่มีต่อคน วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ตลอดจนสามารถมอบกลิ่นสัมผัส เปิดโอกาสให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมใน ระดับของการใช้ผ้าสละอย่างหลากหลาย ดังนั้นเทคนิคนี้แม้จะเคยมีสถานะเป็นงานหัตถกรรม แต่เมื่อนำมาใช้ผ่านการตีความของศิลปินร่วมสมัยก็ทำให้สามารถยกระดับความสำคัญเทียบเท่ากับเทคนิคประเภทอื่น ๆ และแม้แต่เดิมเทคนิคทั้งสองนี้จะใช้โดยผู้หญิงและเกี่ยวข้องกับเรื่องครัวเรือนเป็นหลัก กลับกลายเป็นศักยภาพในการแสดงออกที่สื่ออื่นอาจไม่สามารถเทียบเคียงได้

USSTANUNGSU

- เดวิด คอตติงตัน. (2554). ศิลปะสมัยใหม่ ความรู้ฉบับพกพา. แปลจาก Modern Art. แปลโดย
จณัญญา เตรียมอนุรักษ์. กรุงเทพฯ : โอเพ่นเวิร์ลด์.
- ณัฐภรณ์ สติตวราทร. (2562). “จากพิธีกรรมของชนพื้นเมืองฮูนีคูอิน สู่อารสร้างสรรค์
ผลงานศิลปะของเออร์เนสโต เนโต,” วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 41, 2
(กรกฎาคม - ธันวาคม) 204-224.
- Bacon, Laura Ellen (2019) *WOVEN SPACES*, Accessed December 23. Available from
<https://www.lauraellenbacon.com/sculpture/woven-spaces/>
- Burgon, Ruth. (2014) *Lingotto*, Accessed December 23 ,2019, Available from
<https://www.tate.org.uk/art/artworks/merz-lingotto-ar00608>
- Friedrich, Jim. *The Key in the Hand*, Accessed December 25 ,2019, Available from
<https://jimfriedrich.com/tag/chiharu-shiota-key-in-the-hand/>
- Hannah (2019) *Eva Hesse*, Accessed December 26. Available from <http://artandtoday2012.blogspot.com/2012/03/eva-hesse-minimalistabstraction-eva.html>
- Haupt & Binder (2019) *Ernesto Neto & the Huni Kuin*. Accessed December 26. Available from <https://universes.art/en/venice-biennale/2017/viva-arte-viva/photos-arsenale-2/ernesto-neto-huni-kuin>
- Merz, Mario (2019) *Lingotto*. Accessed December 20. Available from <https://www.tate.org.uk/art/artworks/merz-lingotto-ar00608>
- Openspace (2019) *Eva Hesse*, Accessed December 28. Available from <https://openspace.sfmoma.org/tag/eva-hesse/>
- Robert Rauschenberg Foundation (2019) *Monogram*. Accessed December 23. Available from <https://www.rauschenbergfoundation.org/art/artwork/monogram>
- Tate (2019) *Eva Hesse: Exhibition Guide: Room 6*, Accessed December 20. Available from <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/exhibition/eva-hesse/eva-hesse-exhibition-guide/eva-hesse-exhibition-guide-1>
- Wikipedia (2019) *Knitta Please*, Accessed December 26. Available from en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Wertheim
- Wikipedia (2019) *Margaret Wertheim*, Accessed December 23. Available from https://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Wertheim

ภาพที่ 1

Robert Rauschenberg, *Monogram*, 1955-9
(Robert Rauschenberg Foundation, 2019)

ภาพที่ 2

Mario Merz, Lingotto, 1968

(Merz,2019)

ภาพที่ 3

Eva Hesse, Untitled (Rope Piece), 1970
rope, latex, string, wire, variable dimensions
(Hannah, 2019)

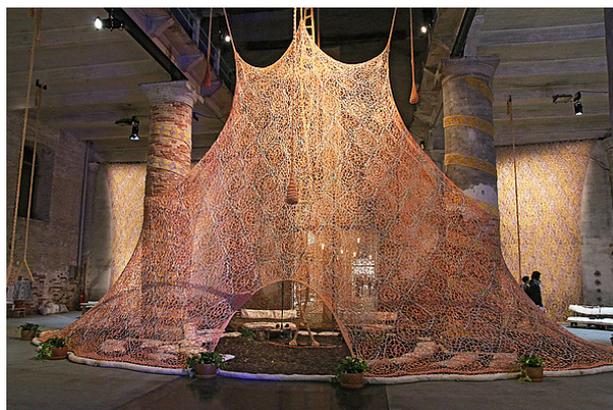
ภาพที่ 4

Eva Hesse, Untitled, or Not Yet?, 1966
net bags, clear polyethylene sheeting, paper, metal weights, and string
(Openspace, 2019)

ภาพที่ 5

Laura Ellen Bacon, *In the Thick of It: A Woven Space*, 2012
(Bacon, 2019)

ภาพที่ 6

Ernesto Neto, *Um Sagrado Lugar (A Sacred Place)*, 2017
(Haupt & Binder, 2019)

ภาพที่ 7

Chiharu Chiota, The Key in the Hand, 2015

(Friedrich, 2019)